

Representantforslag 141 S

(2011–2012)

fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande

Dokument 8:141 S (2011–2012)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande om flere muligheter for opptak til høyere utdanning

Til Stortinget

Bakgrunn

Det er viktig for forslagsstillerne at så mange som mulig gis muligheten til å ta høyere utdanning. Utdanning gir, etter forslagsstillerens syn, enkeltmennesket muligheten til å realisere seg selv, og er samtidig av stor samfunnsmessig verdi. I Norge er det en økende tendens til å stille krav til formell kompetanse ved utlysning av stillinger. Etter forslagsstillerens syn viser dette hvor viktig det er å legge til rette for at folk får mulighet til å formalisere sin realkompetanse på en mer fleksibel måte enn med dagens regelverk. Forslagsstillerne viser til at mange i dag både har evner til og ønske om å studere uten å ha en enkel mulighet til å begynne å studere. For forslagsstillerne er det viktig at alle som ønsker å søke ny viten, skaffe seg ny kompetanse og få dokumentert sine egne ferdigheter skal ha muligheten til dette. Derfor ønsker forslagsstillerne å innføre en alternativ vei til høyere utdanning for de som mangler generell studiekompetanse.

Forslagsstillerne mener det er en verdi i seg selv at man i Norge har et mangfold av studier som gir et variert tilbud til ulike mennesker som ønsker å studere. Ved opptaket i 2012 tilbys hele 1 315 studier gjennom samordna opptak. Forslagsstillerne mener større fleksibilitet for utdanningsinstitusjonene til selv å styre opptakskravene til de ulike studiene vil heve kvaliteten på studiene og sikre mer motiverte studenter.

Det har i den senere tid kommet mange forslag om å senke kravene til generell studiekompetanse, for å sikre også de med utdanning fra yrkesforberedende utdanningsprogrammer i videregående opplæring muligheten til utdanning på høyskoler eller universiteter. Forslagsstillerne er av den oppfatning at det er viktig å ha et bredt kunnskapsgrunnlag for å ta høyere utdanning, og mener en svensk modell med en alternativ opptaksprøve til høyere utdanning er en bedre modell for å sikre flere muligheten til høyere utdanning.

Det er, etter forslagsstillerens syn, viktig å sikre at studiesøkere som er motiverte til å begynne å studere, men ikke innehar generell studiekompetanse, som skal ha alternative veier inn til høyere utdanning. En svensk modell med en allmennvitenskapelig test som alternativ inngang til generell studiekompetanse vil åpne for dette, uten at kravene til generelt kunnskapsnivå i de allmenndannende fagene svekkes.

Opptak til høyere utdanning er forankret i § 3-6 i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) og tilhørende forskrift. Loven slår fast at det generelle grunnlaget for opptak som student er «generell studiekompetanse». Det er flere unntak og åpninger for at departementet kan fastsette unntak eller andre hovedregler. Institusjonene har imidlertid i liten grad anledning til selv å styre opptakskrav, men de kan i tillegg til de lov- og forskriftsregulerte kravene fastsette faglige minstekrav ved opptak til høyere grads studier.

I flere andre land, som Sverige og Danmark, er forslagsstillerne kjent med at det er vanligere å stille spesifikke krav til fag, eller at karakterer i enkeltfag vektlegges sterkere, der fagspesifikk kunnskap er relevant for å kunne gjennomføre et spesifikt studium. Etter forslagsstillerens syn kan dette virke positivt for å tiltrekke seg motiverte studenter og øke den faglige kvaliteten på studiene og studentene.

Det svenske «högskoleprovet» er en studieferdighetsprøve. Prøven måler kunnskaper og ferdigheter som er viktige for all høyere utdanning. Resultatet av eksamen gir en vurdering på hvor god eleven er til å takle høyere utdanning. I Sverige har det vært stor interesse blant søkere til høyere utdanning om å ta «högskoleprovet», ettersom man da konkurrerer i en ekstra kvote. I Sverige er det slik at en viss andel studieplasser er satt av til elever som har tatt «högskoleprovet». Dersom det er flere søkere som er kvalifiserte til den samme studieplassen, avgjøres det hvem som får plassen av ulike utvalgsgrupper. Resultatet fra «högskoleprovet» gjelder i fem år eller til studie søkeren tar prøven på nytt.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen innføre alternativ opptaksprøve til høyere utdanning, etter modell av det svenske «högskoleprovet».
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi utdanningsinstitusjonene frihet til selv å få stille krav til forkunnskaper, vektlegging av relevante fag og å arrangere opptaksprøve eller intervju.

15. juni 2012